

سخنرانی کافی عنان، دبیرکل سازمان ملل متحد

خطاب به کنفرانس خلع سلاح، ژنو، سویس

۲۱ ژوئن ۲۰۰۶ (برابر با ۳۱ خرداد ماه ۱۳۸۵)

متن زیر سخنرانی دبیرکل سازمان ملل متحد، کافی عنان است که در کاخ ملل در ژنو، در
کنفرانس خلع سلاح ایراد شده است:

"سپاسگزاری فراوان خود را از فرصتی که برای سخنرانی در کنفرانس خلع سلاح پیدا کرده ام،
اعلام می دارم. ماه گذشته درباره وضعیت فعلی نظام منع گسترش تسلیحات هسته ای، در
دانشگاه توکیو، مطالبی عرضه داشتم. در آن جا این را گفتم که جهان بر سر دوراهی حساسی
قرار گرفته است. من معتقدم که این توصیف، به دلیل قوی تری در مورد این کنفرانس صادق
است.

برای شما، به عنوان عضو کنفرانس خلع سلاح و برای دیگران، روشن است که ما اینک با دو
مسیر کاملاً متفاوت روبرو هستیم. یک مسیر – که راه مشارکت فعال است – می تواند ما را به
جهانی رهنمون گردد، که در آن گسترش تسلیحات هسته ای، بر پایه اعتماد و گفتگو و توافق بر
اساس مذاکره، محدود و مقید شده باشد. مسیر دیگر، ما را به جهانی می رساند که در آن شمار
کشورهایی که خود را موظف به مسلح شدن هسته ای می بینند، رو به افزایش است. جهانی که
در آن، بازیگرانی غیر از دولت های حاکم، امکان دست زدن به تروریسم هسته ای را پیدا
خواهند کرد. جامعه بین المللی، کمابیش همانند کسی که دچار خواب گرد شده به سوی مسیر دوم

– که گسترش تسلیحات هسته ای است – کشانیده می شود، اما نه با اراده آگاه، بلکه در پی نادرستی محاسبه و گفتگوی بی نتیجه و فلج شدن همین ساز و کارهای چند ملیتی موجود که برای برپاکردن اعتماد و حل و فصل منازعات بین ملل برپاشده بوده است. بهر حال، تنها گروهی که با داشتن قدرت دستجمعی، می تواند جهان را از این خواب بیدار ساخته، توجه را به خطر جلب کند همین کنفرانس خلع سلاح است، که برای سالیانی دراز پیشتاز کوشش های جهانی، برای نظارت بر گسترش چنین تسلیحات مخوفی بوده است. و اگر وقتی قرار باشد که بن بست دیرپایی که کار شما را در امر خلع سلاح دچار دردسر کرده بود، برطرف گردد، و مسأله خلع سلاح، در پی شکست های دوگانه جنجال آفرینی که همین اخیراً پیشامد کرد، دوباره جزء دستور کار بین المللی قرار گیرد، این همان زمانست.

سال گذشته، دولت ها، دوبار این فرصت را داشتند، باز هم تکرار می کنم که این فرصت را داشتند، که نخست، در کنفرانس تجدیدنظر در ماه مه (۲۰۰۵) و سپس، برای بار دوم، در گردهمایی جهانی در ماه سپتامبر (۲۰۰۵) به تقویت بنیادهای معاهده منع گسترش هسته ای بپردازند. دولت ها، این هردو فرصت را از دست دادند. این خبر تلخ، هم از کاهش احترام نسبت به توان معاهده حکایت می کرد و هم از شکاف خطرناکی پرده بر می داشت، که نسبت به بزرگترین تهدید صلح و پیشرفت رخ داده است. درست، اینک زمان آن است که ما آن چه را که معاهده (منع گسترش هسته ای) ببار آورده است، به خوبی بیاد آوریم. معاهده ای که تقریباً با عضویت همه کشورها، قاعده ای جهانی را علیه گسترش هسته ای، بنیان افکنده است. معاهده ای که نادرست بودن پیش بینی مشهور پرزیدنت کندی را که تا این تاریخ می بایست ۲۵ کشور یا بیشتر از این، دارای تسلیحات هسته ای باشند، به ثبوت می رساند. افزون بر این، موفقیت معاهده

منع گسترش هسته ای، حمایتی جهانی که از آن برخوردار است و نیز قابلیت انعطاف پذیری اش، غالباً" مورد توجه کافی قرار نگرفته است. با این همه، ما نباید دیدگان خود را نسبت به بحرانی که معاهده با آن روبروست، ببندیم. این بحران دو رویه دارد: پذیرش معاهده، و اعتماد به آن. در حال حاضر، قراری که بین کشورهای دارای تسلیحات هسته ای و بقیه جامعه بین المللی، برپایه معاهده منع گسترش هسته ای، وجود دارد مورد پرسش قرار گرفته است. و با وجود پیشرفتی که در خلع سلاح پیش آمده، تسلیحات هسته ای در سرتاسر جهان سر به هزاران می زند و بسیاری از آنها در انتظار حرکت یک ماشه هستند. ما اگر مایل به جلوگیری از گسترش بی رویه هسته ای هستیم، به کوششی بین المللی نیاز داریم. در این جا لازم است، بر سر مهمترین خطرهای فوری هسته ای، به تفاهمی مشترک برسیم. جروبحث بین کسانی که اصرار می ورزند که خلع سلاح پیش از اقدامات منع گسترش انجام شود و آنانی که به خلاف این معتقدند، ره به جایی نمی برد. بهر حال این مطلبی مسلم است که برای امنیت، هم خلع سلاح و هم اقدامات منع گسترش لازم اند.

ما باید سکه تسلیحات هسته ای را از رواج بیندازیم. ژاپن یکی از کشورهای است که نشان داده است که امنیت و موقعیت کشورها، مستلزم داشتن تسلیحات هسته ای نیست. آفریقای جنوبی زرادخانه خود را از بین برده و به پیمان منع گسترش هسته ای پیوسته است. روسیه سفید، اوکراین، و قزاقستان، از تسلیحات هسته ای شوروی سابق، دست کشیده و به پیمان یادشده پیوسته اند. و لیبی اخیراً"، برنامه های تسلیحات هسته ای و شیمیایی خود را برچیده است. من در این جا، دیگر کشورها را ترغیب می کنم تا در قبال افسون تسلیحات هسته ای، خوددار باشند.

ما همچنین باید برای دو حالت خاص تصمیم بگیریم. به بن بست کشیده شدن مذاکرات شش جانبه سپتامبر گذشته در شبه جزیره کره، که اصولی را در برداشت که غیر هسته ای شدن شبه جزیره را تضمین می کرد، بسیار دلسردکننده است. من امیدوارم که رهبران جمهوری دموکراتیک کره، به آنچه که جهان به آنان می گوید گوش فرادهند و برای این که وضعیت را در شبه جزیره بیش از این پیچیده نکنند، دقت فراوان بعمل آورند. اما درباره ایران، سازمان انرژی هسته ای باید بتواند به جهان اطمینان دهد که فعالیت های هسته ای ایران، نه فقط سرشتی آشتی جویانه دارد، بلکه تمامیت معاهده منع گسترش هسته ای را نیز تقویت می کند.

معاهده منع گسترش هسته ای، ثابت کرده است که وسیله ایست موثر. این معاهده، دستاوردی است که ارزش تقویت را دارد. و بی تردید کنفرانس خلع سلاح می تواند در این راه، نقشی مهم داشته باشد. کنفرانس (خلع سلاح) و اسلاف آن، واقعا" به هدف های مهمی دست یافته اند. در واقع، ساختار امنیتی جهان بر دوش معاهده های عمده انهدام تسلیحات دستجمعی است، که بوسیله این کنفرانس به ثمر رسیده اند. اما آخرین نمونه موفقیت این کنفرانس معاهده گسترده منع آزمایش های هسته ای است که ۹ سال پیش به سرانجام رسید. من تکرار می کنم ۹ سال پیش، ولی این معاهده هنوز قوت اجرایی نیافته است. یکبار دیگر، من آن کشورهایی را که هنوز مراحل تصویب آن را بی پایان نرسانده اند، تشویق می کنم، که این را هرچه زودتر انجام دهند. از آن زمان تاکنون، کنفرانس کاری نکرده است. بنابراین ما بایم به دو بحرانی که پیش از این به آنها اشاره کردم، این را نیز بیافزایم: بن بست که خود کنفرانس با آن روبروست. اما امروز نیز مانند گذشته، کم نیستند ایده ها و کارهایی که می توانند در راه بازاندیشی پیرامون امنیت چالش برانگیز کنونی، بکار آیند و نقشهء گذار به پیش را بریزند. گزارش اخیر کمیسیون مستقل به

ریاست هانز بلیکس ارزش بررسی جدی بوسیله جامعه بین المللی دارد. همچنین اواخر امسال، یک گروه ملل متحد از کارشناسان دولتی تحقیق و اثبات، به ریاست جان باریت از کانادا، گزارش خود را به مجمع عمومی خواهند داد. از گروه هفت کشور که نروژ بانی آنست، انتظار بیشتری می رود. و هیئت مشورتی خود من، درباره مسائل خلع سلاح، که به ریاست پروفیسور جوی اوگوو از نیجریاست، این هفته در همین ژنو جلسه دارد. ما باید این کوشش های جداجدا را یک کاسه کنیم تا تاثیرشان را به حداکثر برسانیم.

خوشحالم که یادآوری کنم که این کنفرانس، اینک برای مشارکت سازنده، نسبت به سال های پیش، آمادگی بیشتری دارد. می توان حس کرد که نیروی محرک جدیدی در راه است. برای نخستین بار، در دهه اخیر، شما روی برنامه ای مورد توافق کار می کنید که نتیجه اش مباحث سازنده ایست درباره مسائل کلیدی. در این راه، دانشمندان و دیگر کارشناسان، نقشی جدی دارند. جلسات شما پربارتر و بطور قابل توجهی بیشتر از گذشته برگزار می شود. باید از همه روسای پی در پی کنفرانس به خاطر تداوم و انسجام کنفرانس سپاسگزاری کرد. و شما تلاش ویژه ای را بکار بردید تا نگرانی های امنیتی همه کشورها را بازتاب دهید. من اطلاع دارم که شما پیشنهادها و ایده هایی از چین و فدراسیون روسیه در پیش رو دارید تا از تسلیحاتی شدن فضای کیهانی جلوگیری شود. شما، همچنین، کلیات سندی را برای توقف تولید مواد شکافت پذیر که در ساختن تسلیحات بکار می رود، آماده کرده اید. و دیروز پرزیدنت بوش سه سند مهم را برای تصویب، به کنگره ایالات متحده تسلیم کرد. این اقدامات ایالات متحده، نشانه نویدبخشی است و من از آن استقبال می کنم. این می تواند به تقویت معاهده منع گسترش هسته ای و نظام خلع سلاح بیانجامد.

من امیدوارم، این اقدامات سرآغاز دوره نوینی از سازندگی باشد. برای کنفرانس، وقت زیادی نمانده است تا از موانع پیچیده ای که در سال های اخیر بر شیوه نگرش اعضایش حاکم شده است رهایی یابد و به کار اساسی خود بپردازد. من ژرفای دشواری هایی که شما در حل اختلاف های دیرپای خود، با آن روبرو بوده اید، نادیده نمی گیرم، بویژه بر سر خلع سلاح هسته ای و گفتگو برای تضمین های امنیتی. با این همه، آن دشواری ها، در برابر چالش های بزرگی که جامعه جهانی در گستره پهناورتری از منع گسترش، خلع سلاح، و سرانجام نظارت تسلیحاتی، با آن روبرو بوده است، ناچیز هستند.

در پایان بگذارید، روی کارهای زیاد شما در پشت صحنه تکیه نمایم. سازمان ملل در قرن بیست و یکم مصمم است در سه جبهه، همزمان، به جلو گام بردارد: امنیت، توسعه، و حقوق بشر. این سه به گونه ای جدایی ناپذیر بهم پیوند دارند، بهم پیوسته اند و یکدیگر را نیرو می بخشند. در همین راستا، کشورهای عضو، یک شورای حقوق بشر تازه را برپا کرده اند، که این هفته کار خود را در گوشه دیگری از همین کاخ، آغاز می کند، که گام جدیدی است در راه اعتلای انسانیت. رهبران جهان از "هدف های توسعه هزاره" بنام طرحی برای پایداری جهانی آباد و عادلانه تر پشتیبانی کرده اند. چالش شما، تکرار می کنم، چالش شما این است که روی بخش ایمنی آن اهداف تاکید ورزید، و بکوشید تا سیاست های ایمنی، جهان را امن تر و آرام تر کند و به جای این که نابودی همه جوامع را تهدید کند، همگان از حقوق بشر و توسعه بیشتری برخوردار شوند.

بنابراین، من از شما می‌خواهم که اختلاف‌ها را کنار گذاشته، بگومگوها را پشت سر نهاده و به وظیفه خود بپردازید. زمان اندکی باقی است و می‌دانیم که چه باید کرد. این کنفرانس با داشتن اراده سیاسی می‌تواند شأن گذشته خود را بدست آورد و به کارهای ملموسی دست بزند که مسیر تاریخ را ترسیم نماید. این چالش است، چالش شما. خیلی سپاسگزارم."